XXXVII. évf. Cluj-Kolozsvár, 1927. Február 2. szám.

UNITÁRIUS KÖZLÖNY

A VALLÁSOS ÉS ERKÖLCSÖS ÉLET ÉBRESZTÉSÉRE

KIADJA A DÁVID FERENC EGYLET

Alapította: Dr. BOROS GYÖRGY.

A tél.

A nap alant jár s sugarai erőtelenek; az ablak zuzmarás s a hegy tetején hó fehérlik. Ma hideg van, csattogó hideg s gyermekeink vigan korcsolyáznak, szánkáznak, miközben egészséges piros rózsa ül arcokra.

Holnap megereszkedik s a dombok feketén tünnek elő a foltossá vált hóköpenyegből, hogy aztán kellemetlen sár képződjék s ragadjon a járókelőkre.

A gyermeksereg falun is, városon is a hideget szereti, mert hóban játszani sokféleképp lehet, mig a sár csak piszkossá tesz.

A szegény ember azonban fél a nagy hidegtől, mert sem tüze, sem jó ruhája nem lévén, sokat kell fázódnia.

Takarmánykereskedők kemény telet remélnek, hogy legyen ára kincsüknek s a gazdák, kiknek sok marhájuk, juhok van, kora tavaszt várnak enyhe tél után, hogy minél kevesebbet kelljen költeniök állataik táplálására.

Nehéz ezeknek igazságot szolgáltatni s mégis talán jobb a jó tél, mert akkor jó dolga van a jövő reménységének, a zöld vetésnek.

Mennyit is aggódik a gazda vetéséért s mennyit perel a mindennapi időjárással, hogy tusakodik s hogy tervez szüntelen.

Te küzdelmes életü, tusakodó testvérem, fölöttébb ne aggódj! Van egy nagy erő, egy örök szerető gondosság, egy jólelkü égi Atya, aki mindeneket intéz... Nyugton bizd rá az idők járását s addig, amig künn a természetben minden alszik és várja a kikeletet, a megujulást, használd fel a téli napokat szived és lelked ápolására!

Tavasztól kezdve késő őszig sokat kell majd futnod s küzdened izmaid, tested megfeszitésével... jó lesz lelkednek a tél szakában müvelődnie, kibontakoznia. Vallásos-estélyekre, megbeszélésekre, felolvasásokra, szórakozásokra legyen gondod, találj időt.

Ugy azonban, hogy a szived nemesebbé váljon s lelked vallási és erkölcsi értékekkel gazdagodjék.

Télben magadat, nyárban terményeidet müveld!

Unitarian school for the ministry
Berkeley
America California

TŰZHELY MELLETT

Farsang.

Leszáll az este. Sötét palástját kilyukgatják a város csillogó ivlámpái. A gyárakban véget ért a robot. Szurtos, fáradt arcu munkások felhajtanak még egy-egy pohárka pálinkát. Ez az ő olcsó örömük, ami mosolyt csal arcukra és megröviditi a sirhoz vezető utat. Aztán hazamennek pihenni, mert reggel uj erő kell a napi robothoz.

Az ivlámpa fénye magához csalja az esti rovarokat és pilléket, de csodálatos vonzóereje utcára csalogatja a gondtalanságban élő divathölgyeket is. Ezek a dámák kirakatot bámulnak, pénzt szórnak és figyelik, hogy a járókelő gavalléroknak tetszik-e legujabb ruhájuk. Mikor feloszlik a korzó, akkor hölgyeink és gavallérjaink kocsikon és autókon özönlenek a báltermekbe és fényes mulató helyekre. Ha éhes rikkancs keservében elorditja még: „Esti Ujság“, akkor bedugják füleiket és besietnek a meleg ruhatárakba bundáikat elhelyezni.

Zene, tánc és szerelem mámora ringatja őket illatos keblén egy éjen át s bódult fejjel sietnek haza, mikor a nap felébred, hogy világitson a robotba induló vézna munkásnépnek.

Igy kerüli el egymást városokban a nyomor és a jólét. Ez az élet örökös farsangja.

*

Falun más az élet. Nincs gyár és robotoló, nincs korzó, dáma és gavallér, nincs mulató hely, fényes bálterem. Itt csendet hoz az este, csak a korcsmákból hallatszik ki egy-egy vad kurjantás. Nehéz ám az élet és nehéz a gazdaember sorsa, egy kicsi borral és pálinkával kell könnyiteni rajta. Igy farsang táján hadd mulasson egy kicsit az a sokat nyomorgatott föld népe is.

De amig a gazda farsangol és bort borra iszik, pénzt pénz után dob ki, addig otthon kenyér nélkül marad a gyermek és az asszony. „Esti ima“ helyett az éhség könnyeivel alszanak el és gazdag lakomákról álmodnak, mig hajnaltájban a részeg gazda kemény szitkozódásai felriasztják őket boldog álmukból.

Ez az élet örökös farsangja.

*

Istenem, farsangi vigalom helyett milyen édes öröm élne minden ember szivében, ha bál, tánc, korcsma helyett templomba térnének gyermekeid, hogy ott egy-egy imát rebegjenek el Neked. Az elherdált pénzen pedig mennyi meleg ruhát vehetnének a fázók-

nak és mennyi orvosságot a szegény betegeknek. Egy megmaradt fillér pedig mennyit segíthetne az elgyengült jó anyaszentegyházon.

Istenem, az elfarsangolt forintokból egy-egy fillér is mennyi jót tehetne!

Dobai István.

Homoródujfalu.

Mit zúgolódik...

(Jerimiás Siralm. 3: 39. Dall. 57.)

1. Mit zúgolódik az élő ember,
Békét minek bont a föld a mennyel?!
Isten ha nincs jelen, Bosszúd erőtelen:
Szélt vetsz, vihart aratsz, — Békételen.

2. Mit hánykolódik az élő ember,
Mit áll ki idegen Istenekkel?!
Nincs más Isten, csak Ő — A Békekedvelő,
Ok, cél és értelem — Minden csak Ő.

3. Mit törvénykezik az élő ember,
Mit keres, mit vár, mit nyerhet — perrel?!
Uram, az egyenes Békés úton vezess:
Perrel vesz el, aki — Patvart keres.

4. Mit öli magát az élő ember?!
Kiki magáért maga felel.
Választhat, merre megy, Tudhatja, mire megy,
Fent az Úr, megfizet — Mindenkinek.

Jób könyvéből.

1. Ki az, aki tudatlan szóval
Az örök rendet megtöri,
Hitetlen, gyáva jajgatással
Az Úr halálát hirdeti?!
Megjártad-é a végtelent tán,
Hol a világosság lakik,
Vagy elmentél és fölnyitottad
A sötétségnek kapuit?

2. Értelmed-é a *te* értelmed,
Hogy lent jár a struccz, fent a sas?
De sokat tudsz, ha már megérted,
A télre mért jön a tavasz!
Ki pert kezd a Mindenhatóval,
Jőjjön, feleljen néki meg
S az örök rendet hitetlenül
S tudatlanul ne törje meg!

(Jób könyve 38) *(P. M.)*

NŐK VILÁGA.

Levél egy bánatos anyához, kit aggaszt az élet, mert kis leánya (11 éves) gondja és jövője egészen rá nehezedik, mivel az elvált férj megfeledkezett gyermekéről, a megélhetés pedig fölötte küzdelmes a fővárosban.

Édes, aranyos Ilám!

Szeretni és szerettetni, ez a boldog élet nyitja. A ki szeretni nem tud, lélekben sivár, szivben üres. Nem vonz, nem hat épitőleg senkire, nem tölt be egyebet annál az egy köbméter ürnél, amelyből kiszoritja a levegőt.

Ha van a világban misztikum, az mind e körül a szó körül forog: szeretet. Aki utána indul megtalálja fenn és lenn is. Minél fennebb annál tisztább, önzetlenebb, igazibb. Termelik a Jézusok, a Szent Ferencek, s az a nehány modern szent, akiről keveset tud a világ, s még kevesebbet beszél. Ezek között látom én az Anya-Máriákat, s azokat, akiket ha meggyilkol is a fiok, midőn holttestében megbotolva elesik, azt kérdezik: megütötted-e magadat édes fiam!

A gyermek! Most jelszó, de mint ilyen nevetséges, mert gúny, kigúnyolása a szülőnek, az államnak, a nemzetnek, az emberiségnek. Az ember még ma sem érti Jézust, a gyermeket hivogatót. Azért nevetséges, hogy most minden csak a gyermek és csak a gyermekért. Ha megtérést, bünbánatot jelent, inkább most, mint később.

Ilának egy képét hoztam magammal: no Baba, most menjen lefeküdni! Amint az anyai hang átment előttem a drága kicsi poétához, azt mondottam: ime ez az anyanő. Ebben benne van minden. Ezért neki az élet több és jobb mindennél. Sőt minél nehezebb, terhesebb, annál szebb, izgatóbb, biztatóbb. Mert ő beleolvad abba az egy isteni adományba: a gyermekbe, akiben vele és előtte mozog, szól, cselekszik az isteni erő, akit nevezünk léleknek, szellemnek, aki áthat, átalakit, fölemel és fönntart. Igenis aranyos Ila: fönntart, mert az anyának nem szabad lemondani az életről, ami neki munka, törődés, áldozás, önfeláldozás.

Jól tudom én azt, hogy százszor könnyebb egy megértő erős férfi oldalán, de az is bizonyos, hogyha ő könnyelmü, nemtörődöm, már sokkal nehezebb, mert miatta s érette is küzdeni kell. Ila ettől a bajtól megszabadul. Hiszem, hogy gondolt uj társra, jobbra, igazra, de lám az elkerülte s maradott a kis védőangyal, aki maga az Akarat!*) Mutattam ezt a gyermekcsodát Gyallainak s másoknak. Bámulják. Látja édesem, milyen kincset rejteget kebe-

lén. Ez az! ez a minden, ez a boldogság, ez a cél! S azután, ha ő mindennap nagyobb, emberibb lesz, ha anyja mellé nő, olyan pár ember lesz belőlük, akiknek boldogságát mások is megbámulják. Ha fiu volna, nem tudnék igy irni róla. A fiu 10 éven tul nem az anya felé, hanem a világ felé nő, abba keveredik, beleolvad s igen gyakran beleromlik.

Édesem, szivből köszönöm, hogy szivét megmutatta nekem abban a szép levélben, melynek szinét Mária képnek nézem. Mária az anya szimbóluma lesz mindig, de téved, aki őt imádva, lemond magáról, feledi édes anyját és a tisztességes nőt.

— — — — — — — — — — — — — — — — — — —

Üdvözlöm a családot tagonként, kivánom, hogy vihessék tovább az élet nehéz igáját. A két kicsit: Anyát és leányát szeretve csókolja: *Dr. Boros György.*

*

*) Kiegészitésül ideirom a kis 11 éves unitárius leány Szegedy Mária versiképét, amely nemcsak engemet lepett meg, hanem másoknak is fel fog tünni. Budapesten, betegeskedése alatt irta:

Akarat.

I.

Midőn abba az időbe lépek,
Melynek neve: nyomoruságos Élet
Csak e pár cél lebeg előttem:
Akarat, Hóditás,
Soha végbe nem ment Lelki pusztulás.

II.

Midőn abba az időbe lépek,
Melynek neve: nyomoruságos Élet
S csak én tudom igazán,
Mily nagy csapás vár reám,
De Akarat győz a jelszavam,
Ezzel erősitem magam,
Mindenki evvel a szóval éljen
Bármily nagy csapástól féljen: Akarat!

Kötőke. A téli mozdulatlanságba életet, meleget hozott az első „Kötőke“ kedves vidámsága. Folyó hó 11-én délután szép számu közönség jelent meg a kollégium disztermében az unitárius „Nőkszövetsége“ meghivására. Asszony és leányfejek hajoltak kézimunkáik felé, miközben figyelemmel hallgatták a müsor egymásután pergő számait: I. Ürmösi Jenő hegedüjátéka Ütő Mária zongorakisérete mellett. II. A gyermek itélete c. novelláját olvasta fel Gyallay Domokos. III. Chopin: Prelude, zongorán előadta: D. Szabó Géza. IV. Népdalokat énekelt az unitárius vegyeskar. Az élvezetes müsor szereplőinek ez uton mond köszönetet az unitárius „Nők-

szövetsége“. A következő „Kötőke“ f. évi február hó 8-án d. u. 5-kor fog megtartatni, melyre unitárius közönségünk szives figyelmét felhivjuk. Rev. Robert F. Chisholm fog Japánról előadást tartani angolul s tolmácsolni fogják magyarul is. Dr. Pataky Jenőné is fog egy előadással kedveskedni. *Ü. K.-né.*

Missziói munka.

Zászlószentelési beszéd.*)

E pillanatban — ugy érzem — templommá szentelődik e hajlék, hol — ez örök symbolumra tekintve — a szivek áhitattal emelkednek az élő Isten felé. Isten felé, kinek jelenléte és gondviselése nincs helyhez és időhöz kötve; kinek szeretete emberi gyarlóságnak és elfogultságnak, felekezeti és nemzeti korlátoknak felette áll. Az isteni szeretet és gondviselés megfoghatatlan ereje mindig és mindenütt érezteti hatalmát, ahol a szivek érezni tudják.

Nem a templomban, hanem érező szivek által templommá szentelt e helyen a lélek mélyén élő isteni erő tudatában állok előtted s szólok hozzád, amint lélek adja szólanom, te szép, te diszes zászló. Léted annak az erőnek symbolikus kifejezése, mely a székely nemzeti érzésnek láthatatlan mélységeiből fakad. Szerető szivek lángoló lelkesedése hozott létre. Egy megbomlott világ még szenvedélyektől vezetett, de csendesülő lelkének nagy várva-várt szülöttje, hogy légy a béke hirdetője. Küzdő sorsnak, megtépett emlékeknek, de az örökké élő, a mindig biztató, ujjászülő reménységnek vagy körülrajongott gyermeke, kinek közelből és távolból annyian hódolatot hoznak. Beszédes jelképe az erdélyi magyarság, az itt lakó székelység egységes szellemének és összetartó erejének, mely a székely ifjuságért, a jövő nemzedékért negyedszázadon át e városban nem hiába küzdött. Symboluma annak a sokszor meggyötört, de el nem pusztitható ősi, ezredévek történetéből táplálkozó székely alkotó erőnek és faji öntudatnak, mely az eszméért, a kötelességért, a hüségért és becsületért, ha kell életet áldoz, de multját és a lelkében élő szent igazságot soha meg nem tagadja. Amely vérző sebeket önmegtagadólag hordoz a jövőért s időt, munkát és anyagi javakat néha erő felett áldoz, csakhogy ifjuságában, a jövő iparos társadalmában a müvelődés, a haladás a kultura felvilágosult értelemre és szaktudásra, kitartó erőre és lelki szépségre támaszkodjék, ami az iparnak is, ezután még inkább nélkülözhetetlen feltétele.

Kérdezzem-e hát, hogy honnan és miért jöttél te szép, te diszes zászló?! Hisz mindannyian érezzük, hogy a székely fajszeretet, a lelkesedás ereje s 25 év nemes buzgósága hivott életre a mult tanuságáért, a jövő biztatásáért! Kérdezzem-e, hogy mi a

* A Brassói Székely Társaság 25 éves jubileumán 1926. nov. 7.

hivatásod?! Hisz mindannyiunk lelke mondja: e zászlórud körül csoportositani a székely sziveket, öregeket és ifjakat, a székely kisipar jövőjéért, a székely becsületért!

Ime, uj, friss erő árad szét hullámos testedből, égszinkék lényedből. Az idő vihara nem tépte meg ruhádat, csalódások nem törték meg erődet: neked magadnak nincs multád, — csak jelzed, hirdeted a multat s maga vagy az élet, az erő, a szépség. Véres csatákban önfeláldozó hősök között nem jártál; árnyékodban sebeket nem kötöztek, sohajokat nem fogtak fel — nem is ez a hivatásod! De akiknek lelkéből születtél, oh azok közül annyian véres csaták pusztitó tüzében, el nem felejthető embertelen tusáiban, sokszor idegen földön, idegen érdekek szolgálatában tanulták meg még jobban, hogy miként kell itthon faji, nemzeti s mindenekfelett emberi kötelességeinket a testvériség szent nevében a jövőért ugy tetjesíteni, hogy összetartva, egymást segitve, bátoritva és megbecsülve, szellemileg haladjunk, anyagilag erősödjünk.

E nagy cél szolgálatában légy hát hirdetője annak az élő lelkiismeretnek, mely negyedszázad alatt a székely iparos nemzedékért és ipari érdekekért tenni soha meg nem szünt és megszünnie soha nem szabad. Légy bár néma szavu, de ébresztő erejü symboluma annak a székely hüségnek, szorgalomnak és kitartásnak, mely megbecsülésre inditja a lelkeket, s mely a székely iparosnak és iparnak hirt, nevet és méltó becsületet szerez. Gyüjtsd magad körül a székely faj nagyjait és kicsinyeit, mestereit és tanulóit és vidd lelkébe mindenkinek, hogy minden versenyképességnek és előre haladásnak a forrása: a munka és józanság, vallásosság és a szellemi müvelődés olthatatlan vágya. Figyelmeztess időről-időre, hogy válaszfalak emelése helyett a mindent legyőző szeretet és mindenkit összekapcsoló testvériség tudata az a szilárd alap, melyen a társadalom békéje s országok és népek biztonsága nyugszik.

Indulj hát az e gondolkozásból táplálkozó győzhetetlen erő tudatában nagy és nemes hivatásod szent betöltésére, a székely iparosság boldogitásának a munkálására te uj, te szép, te diszes zászló! S ha majd oltalmad alatt az ifjaknak látomásuk támad, mely boldogabb jövőt igér s nagy és szép tettekre lelkesiti őket s a vének tán álmokat álmodnak, melyekben visszasirják a multat, a letünt időket: Oh akkor bontsd ki, lengesd meg szárnyaidat, mutass a jövőre, ébressz önbizalmat; de légy megszentelője az álmoknak és látomásoknak is te csodás erőknek kiapadhatatlan forrása, szép zászló!

Mi pedig ünneplő gyülekezet, polgártársaim, hogy a mult küzdelme s a jelen lelkesedése a jövő alkotó munkájának is szóljon s annak lendületet adjon, e templommá szentelt hajlékban érzésben és gondolatban, nemes elhatározásban és buzgó áldozatokban összeforrva, ismételjük egy szivvel: *Fel a zászlóval magasra, egész világ, hadd láthassa, hadd lássák és olvassák róla, hogy még nem fajult el a székely vér, minden kis cseppje drága gyöngyöt ér!*

Az egy igaz Isten áldása legyen e zászlón, melyet a székely fajszeretet szült; a célon, mely a székely iparosság előtt lebeg; a munkásokon, kik a zászló alatt a székely becsületért dolgozni és áldozni fognak! Isten áldjon, védjen és oltalmazzon! Amen.

*Kovács Lajos**

Kulturmunka a falvakon.

Az értelmiség hivatása.

„A példa megmarad“. A példa nem veszhet el. Legszebb örökség, legdrágább kincs a közös multból, egyedüli biztos fokmérője a müveltségnek s kialakitó, továbbképző iskolája a közszellemnek. A jó példa. Faluhelyeken ez a felső iskolát jelenti. Az iskola vezetője pedig nemcsak a belsőember, hanem tudásánál fogva a falu értelmisége is. A feladat egy s a felelősség közös mindnyájunkkal. Egy világitéletnek kellett jőnie, hogy fölnyissa szemeinket s megláttassa szörnyü tévedéseinket, mulasztásainkat e téren. A falusi intelligencia „magas elkülönözöttség“-ben élve háboruelőtti, szerencsétlen ósdi felfogással a népet lenézte, társas köreiből kizárta. Csak rossz vicceit, gunyos tréfáit tartogatta jóakarat nélkül falusfelei számára. Épen ezért nem kis része van abban, hogy a falu müvelődése a haladó korszellemmel nem tudott lépést tartani. Szerencsére — a jelek azt mutatják — a nagy összeomlás után elkövetkezett a fölébredés, a kijózanodás s kezdjük megérteni az idők szavát.

Az uj idők azt követelik tőlünk, hogy az előitéletek kényszerzubbonyát levetve, nyiltan álljunk oda a falu élére s öntudatosan szegődjünk a népoktatás, a közmüvelődés szolgálatába. Müveltségünket ne tekintsük elkülönitő válaszfalnak, üres gőgre nevelő kiváltságnak, hanem munkára, épitésre kötelező szent hivatás Istenáldásának. S mennyi nemes alkalom kinálkozik erre az épitésre! Ott vannak a hivatalos müködési terrénumokon kivül a mükedvelői egyletek, dalkörök, melyekben az irányitó vezérszerepet az intelligenciának kellene vinni. Egy müalkotás müvészi és főleg erkölcsi jelentőségének győzelemre segitése, helytelen, rossz szokások faragása, ősi hagyományok megtartása mind kivételes feladatot ró az értelem, a müveltség birtokosaira. Együtt haladni, együtt szórakozni, együtt dalolni és mulatni a néppel, hogy magunkhoz emelhessük, hogy veszendő kincseinket megmenthessük, mert nemcsak nyelvében: *viseletében, nótáiban és táncaiban is él a nemzet!*

Természetesen, ahol az intelligencia erkölcsileg rothadt, ott nincs mit várni tőle a kulturhivatás szempontjából. Példát adhat ugyan ilyen helyeken is, de csak *elrettentő* példát s buzdithat, de csak tagadó értelemben: Ime én, példátlan példa, megmutatom neked, hogy milyennek *nem szabad lenni.*

* Jól esik nekünk, hogy az a férfiu szentelte fel e zászlót, aki oly nagy buzgalommal s annyi sikerrel fáradozott mindég iparos tanoncaink elhelyezésével.

Nagyon szomoru az ilyen példaadás. Szomoru látvány a vezetésre hivatott elem lezüllése. A hosszu téli esték nem hoznak mást, csak tivornyalármát, reggelig tartó nagy kártyacsatákat, vége-hossza nélküli lumpolásokat. Ilyen vezetés mellett csodálatosan egészséges, természetes ösztöne védi a népet a sülyedéstől s tartja meg a helyes uton, különbnek érezvén magát a pantallós ármádiánál. Azonban, sajnos — fejétől romlik a hal — a züllés legtöbbször átragad a népre s jómódu, jóhirünek ismert családok egymásután mennek tönkre. Hány meg hány esetre tudnánk rámutatni, hogy épen első nemes familiák amiatt maradtak le s tüntek el idők folyamán, mert az urakat utánozták.

A történelem kicsinyben is sokszor megismétli önmagát. A régi római nép életében mindennaposak voltak ezek a példák. *Hadrián* császár idejében a felsőbb osztályok dőzsölése annyira átragadt az alsókörökre, hogy nagy éhinség lévén, a császár kénytelen volt a szükséges élelmiszerekkel együtt nagymennyiségü *illatszert* is hozatni az országba s osztatni szét a nép között, hogy a nyilt lázadást elkerülje. Igy szakadozott, romladozott a tiszta erkölcs, talpköve a népek emelkedett, boldog életének.

Ha a történelemhez, világeseményekhez járunk iskolába, tanuljuk meg, hogyan kell vinni a vezetőszerepet a nehéz idők hullámverései között, hogyan tarthatjuk fönn önmagunkat, nemzeti létünket. A sürgős és elodázhatatlan tennivaló minden világos, józan értelem, müvelt egyéniség számára adva van. Falvaink fölött szétterpeszkedő halotti csönd hangosan beszél, kiáltoz. Álljon a barázdába minden hivatott munkás és legyen nemzetének lelkiismeretes, nem bérért dolgozó hitvány napszámosa. Önzően ne a haszon után esekedjék s folyvást ne azon panaszkodjék, hogy a néppel való foglalkozás hálátlan mesterség. Majd hálás lesz az élet, a közjólléti termés s akkor is szép, ha olyan, mint a cigány fizetése.

A kántor, ki egy személyben pap is, buzgón énekelget a sirnál, mialatt a purdét hantolják. Nem várva be a teljes elhantolást, épen el akar köszönni, mikor a gyászoló fél nagy alázatosan előkövetkezik s visszatartja a fáradt embert.

— Hát istállom, ugy illenék, hogy még egy verset énekeljünk. Tisztességesen megfizetek.

Temetés után a cigány becsületesen el is megy a paphoz s alázatos hajlongások között üres marokkal áll az ezüst tallért váró, elképedt jámbor szolga elé:

— Köszönöm istállom, hogy *megtette a kötelességét!*

Hányszor fáradunk, verejtékezünk nagy odaadással erőnkön felül is, többet, mint kellene s a végén még meg sem köszönik. Ha komoly sikert akarunk s nem pillanatnyi, hanem maradandó hatásokért dolgozunk, sohase törjük magunkat az elismerés pálmája után. Ne várjuk azonnal az aratást. Első legyen a kötelesség szava. Sohase feledjük, hogy az igazi munka lélekből jön s legszebben a lélek is jutalmazza azt. (Folyt. köv) *Keresztesi Dénes.*

Az unitárizmus lelke él.

Van-e hát felelet azokra a nehéz kérdésekre, melyek nagy tusakodások közben az unitárius lélekből feltörnek?

Van, mert az unitárizmus ereje a tettek mélyén régi fényben ragyog. Kifelé tán nem érezteti szemmelláthatólag alkotó és reformáló erejét, de befelé az olthatatlan tüz melegsége heviti a sziveket. Vannak sokan ma is, akik az egyház hivatásos szolgáival karöltve dolgoznak s jó és balsorsban a hitigazság védőinek bizonyulnak. Ha akadnak is felületes gondolkozók és érzéketlen szivek, kik a kötelességteljesités idején önzők és zugolódók, — nem hiányoznak a buzgó, hithü, egyházukat igazán szerető és kötelességtudó emberek, akik lelki gazdagsággal és anyagi áldozatokkal előljárnak s példaadólag tündökölnek.

Ha vannak ma is, akik egyháziatlan magatartásukkal nemcsak az egyháznak méltatlan tagjai, hanem fajuknak is hütlen gyermekei, — vannak ezerszerte többen, mint voltak minden időben, nemesen gondolkozók, kiknek jelleme a szenvedések tüzében állja ki igazán a próbát s akik unitárius egyházunkhoz féltő szeretettel ragaszkodnak, mert annak erőteljes, öntudatos életében egyéni és családi érdekeiknek a szentségét is védve látják.

Vannak, akik tudják, hogy nem elég csak mondani, hogy az unitárius hitfelekezet teljes mértékben bele van kapcsolódva abba a nagy küzdelembe, melyet a kisebbséggé lett erdélyi magyarság önlétéért olyan elszántan viv, hanem azt is megérzik, hogy első sorban az egyházban kell ugy tömörülni, együttérezni és összetartani, hogy az egység tudata a megpróbáltatásokban is biztos erő legyen. Nem elég csak hangoztatni, hogy erős, öntudatos jellemekre van ma szükség minden tekintetben, kiknek ércakaratán megtörik az erőszak hatalma; tenni is kell tudni, ha kell egyéni áldozatokkal is, azért, hogy megtépett erőnket tovább ne gyöngitse a közöny és rosszakarat. Hiába akarunk erkölcsi példányképet látni másokban, ha magunk nem tudjuk mentesiteni magunkat a fennhéjázás és hiuság megalázó törekvéseitől s az érzés nemessége helyett könnyelmüség és bün tapad nevünkhöz és tetteinkhez.

Van bizalmunk, hogy helyzetünk komolysága s a bajok szaporodása ébresztőleg hat a még szunyadó szivekre; hogy a hit ereje és egyházunk szeretete gyujtó tüzként áthatja és felfrissiti egész világunkat. Hisszük, hogy a szükség pillanatában szerény hajlékokban és gazdag palotákban ujból támadnak nagyerejü hitvédők, kiknek lelke fényirása uj, idegenszerü világunkban biztosan mutatja az utat az igaz életre. Mert a szegénység máskor is szült olyan tetteket, melyek szent örökségnek lettek a megtartói s a gazdagok háza is nem egyszer volt már olyan forrás, melyből a legtisztább hiteszme el nem csüggedő harcosai uj erőt meritettek.

Igy lesz most is; igy kell lenni, mert az unitárizmus lelke él s ellenállhatatlanul hirdeti a hitigazság erejét. *Kovács Lajos.*

A kereszturvidéki misszió tagozat jan. 19-én este Székelykereszturon a Walter-féle nagyteremben unitárius vallásos estélyt tartott óriási érdeklődés mellett. Gyülekezeti ének után imát mondott Benczédi Pál, bibliamagyarázatot tartott Ütő Lajos, felolvasott Nagy Lajos tanár; énekelt Szolga Ilonka, Mátéffy Olga, Sófalvi Margit és Irénke, szabad előadást tartott Dr. Kiss Elek dékán, szavalt Fülöp Árpád, énekelt Kendi István, Farkas Iduska, Paál Elek. A mindvégig érdekes és élvezetes müsort egyházi érdekü baráti megbeszélés követte.

oooooooooooooooooooooooooooooooooooooooooooooooo

Külföld.

Dániai népfőiskolák. A dán földmivelő lakosság a föld legmüveltebb népeként van elismerve; gazdasága a legmodernebb alapokon áll s mindez nagyjában annak a pompás népnevelési tervezetnek az eredménye, amelyik a mult század első felében Grundtvig püspök gondolata volt. Jelenleg mintegy 60 ilyen iskola van Dániában s az elmult 50 esztendőben 300.000 falusi legénynek és leánynak nyujtott nevelést. E népfőiskolák célja nem tudásnak vagy kézügyességnek a nyujtása, hanem *az egyéni felelősségérzet fölébresztése és kifejlesztése.* Más szókban: *a hivatásérzet fölébresztése.* Ennek megfelelőleg ezekben az iskolákban könyveket alig használnak, ámbár mindegyik pompás könyvtárral van fölszerelve; *semmiféle néven nevezendő vizsgát nem tartanak, bizonyitványt nem adnak.* Ellenben vannak tanitók, akik előadásokat tartanak s *személyes hatásukkal* igyekeznek az iskola célját elérni. A tapasztalat szerint a 18—25 évek közötti ifjak rendesen bizonyos kérdéseket tesznek föl maguknak s egész életirányuk, jellemük és vallásosságuk attól függ, hogy ezekre a kérdésekre kielégitő válaszokat kaptak-e. Ezekben az iskolákban a tanulók 18 évesnél fiatalabbak s 25 évesnél idősebbek nem lehetnek s a tanitók igyekezete odairányul, hogy az ifjak nagy életbevágó kérdéseire olyan feleleteket adjanak, vagy őket olyan megoldások megtalálásához segitsék, amelyek őket *tartalmas, hivatásérzettel eltöltött személyiségekké neveljék.* A kérdések életbevágóak: az egyén helyzete a világban, mi az élet célja? a nemi élet természete, a társas közösségben való elhelyezkedés, a halál rejtélye stb. stb. Ezekben az iskolákban az ifjak *életcélt* találnak maguk és a társadalom számára. S mi ennek a következménye? Mikor az ifjak visszamennek a szülőfalujokba s munkához kezdenek: életüket nagy tudással, lelkesedéssel s hivatásérzettel rendezik be. Ez iskolák nyomán Dániában a népmüveltség rendkivül magasra emelődött *s gazdasági téren a szövetkezeti mozgalom végtelenül előhaladott.* Ez utóbbi például lehetővé tette, hogy a *dániai földmüves gazdaságok gépekkel való fölszerelése sokkal előhaladottabb, mint akármelyik más országé.* Amerikát sem véve ki. Mindennél világosabb, hogy a falu gazdasági téren

való előhaladása a magasabb népmüveltségtől függ. S az is kétségen felül áll, hogy az a gazdasági előhaladás, amelyik nem egyéni kapzsiságnak és haszonüzésnek, hanem társadalmi összemüködésnek és szövetkezésnek az eredménye, vágyott és nagyvonalu szellemi fölemelkedettségnek az előidézője lehet. —*bf*—

oooooooooooooooooooooooooooooooooooooooooooooooooo

Egyleti élet és munkásság.

Tartsunk össze! A Romániai magyar kisebbségi nők központi titkársága dec. 20-iki kelettel számol be 1926. évi müködéséről s amikor mindenki figyelmét felhivjuk e füzetre, arra is kérjük, ki-ki tegye meg ez irányban is kötelességét. Hálás köszönetet nyilvánitunk a derék vezetőségnek s Nőszövetségeinktől elvárjuk a buzgó pártolást.

Szentábrahám. Kiváló sikerü müsoros estély volt Szentábrahámon. A szentábrahámi „Dávid Ferenc Ifjusági Egyesület“ a világháboruban elesett hősök emlékére emelendő emlékoszlop javára tánccal egybekötött müsoros estélyét f. évi január hó 15-én tartotta meg a községháza termeiben, a szomszédos és távoli községek, sőt a vármegye székhelyéről is képviselt nagyszámu közönség részvételével. Az estély mind erkölcsileg, mind anyagilag fényesen sikerült. A müsor 11 pontból állott, melynek 7 pontját 3 vigjáték: („Ibolyka“, „Piroska modern leány lesz“, „A végrehajtó“ cimmel.) 2 falusi jelenet: („Borura derü“, Politika“.) 1 bohózat: („Nem jut eszébe“) 1 falusi komédia: („Köd királyfi“) töltötték ki, mindannyi jónevü iróktól, melyeket különböző szerepekben az egylet tagjai közül 16 legény és 12 leány adott elő. Az egyszerü falusi nép gyermekeiből álló nagyszámu szereplők, névszerinti felsorolását nem engedi e tudósitás szük kerete, habár külön-külön is megérdemelnék a kitüntető elismerést, mert minden egyes szereplő odaadó lelkesedéssel és nagy sikerrel oldotta meg feladatát. A darabok és szereplők előkészitéseért, valamint a fáradságot nem kimélő kiváló rendezésért ifj. Máté Lajos agilis tevékenységü lelkészt illeti meg az elismerés és hálás köszönet. A müsor 4 pontját kellő idő és sorrendbe osztva be, 4 harmonizált ének képezte: („Jelige“ Erődi Ernőtől, „Keservesen sir . . .“ kezdetü népdal, dallamát és zenéjét irta: Tóth Vilmos ny. ig. és énekv., „Éji dal“ és „Az estharang“ c. betét az „Árvácskából“.) A 12 tagu alkalmi vegyes dalkar ajkairól felcsendült minden egyes dal kedvesen szőtte át a müsor többi pontjait Tóth Vilmos alakitása és kipróbált jó vezetésével. Különösen az „Estharang“ cimü müdal és „Keservesen sir . . .“ kezdetü népdal, melynek dallamát, zenéjét Tóth V. irta, emelkedtek ki a müsor pontjai közül és váltották ki szünni nem akaró tapsot a közönség köréből. Tóth Vilmos ez a 40 évnél is többet szolgált ambiciózus lelkü tanügyi harcos, nyugalmaztatása idejét nem a halállal egyenlő tétlenséggel, hanem, amit oly sok éven át tett, az ifjuság szépér-

zékének tovább fejlesztésével kezdette meg, amely ténye arra mutat, hogy az ifjuságot igazán szereti s annak kulturáját magasabbra, előbbre vinni fiatalos hévvel igyekszik ma is, amikor már nem a kötelesség parancsolja, mert szivéből jőnek az élet jó cselekedetei. Nemes törekvését még sok esztendővel és tartós erővel jutalmazza az Ég. Örömmel közöljük, hogy a müsor után a táncmulatság is összhangban folyt le a müsor sikerével. Duhajkodás nélkül, szelid komolysággal, csendes vidámsággal, teljes józansággal, amint nálunk szokás, mulatott reggelig arany ifjuságunk, például szolgálván más községeknek is. Nem félthetjük magyar kulturánk jövőjét, továbbhaladását, ha ilyen ifjuság — ilyen vezetéssel — tartja a kezében.

Jelenvolt.

A „Székelykereszturi Unitárius Nőkszövetsége" karácsonyfaünnepe. Visszagondolok kis gyermekkoromra, hogy mily epedve, gyermeki türelmetlenséggel vártam a szent Karácsonyt s az angyal jöttét. Mikor megláttam a szép fát tele disszel, megszállta lelkemet az ihlet egy pillanatra s elgondolkoztam azon, hogy a diszes fa áll, de az angyalt nem láttam sehol. Ahogy nőttem s lelkivilágom értelme fejlődött, megértettem, hogy minden családnak meg van a két szerető angyala: az édesapa és édesanya. A mi Unitárius Nőkszövetségünk karácsonyfáját sok unitárius édesanya fáradhatatlan keze hozta össze, mintegy 100 unitárius kisgyermek részesült annak élvezhető dolgaiból, 20 gyermek kapott ruhafélét, 10 szegény családot láttunk el szerényen ünnepi ételekkel anyagi tehetségünk szerint. Ez alkalommal fogadja minden jó unitárius asszony egyesületünk hálás köszönetét. Adakozók sorából kiemeljük Péterffy Albert ügyvéd afiát és nejét, akik kedves leányuk Boriska férjhezmenetele alkalmából egy gimnáziumi szegény tanulót ruháztak fel. Kisérje Isten áldása a kedves uj párt, hogy szülőik nyomdokát követhessék a jótékonyság gyakorlásában. Fokozott elismerés illeti dr. Fazakas Miklósné urasszonyt, aki fáradhatatlan buzgalmat fejtett ki a sikeres jótékonyságban. Legyenek e sorok serkentők Nőkszövetségünk valamennyi tagjaira. Szegények, árvák mindig lesznek: Fölsegélyezésükre való buzgalmunknak folytonosnak kell lennie. Karácsonyi ünnepünk a legméltóbb lesz mindig arra, hogy évi fáradozásunk eredményét kifejezésre juttassuk a szegények fölsegélésében. Isten megáldja a szives adakozókat.

Pap Mózesné
elnöknő.

☞ ***Alapitói díj 500 Leu, minek ellenében az „Unitárius Közlöny" ingyen jár!***

oooooooooooooooooooooooooooooooooooooooooooooooo

Küldjétek gyermekeiteket minél többen a középiskolába és ne vessétek meg a kereskedelmi és ipari pályákat!

Egyházi és iskolai mozgalmak.

Máthé Zsigmond klv. segédlelkészt főt. püspök ur kinevezte nyárádszentmártoni és csikfalvi lelkésznek. Örülünk e ténynek s Istentől erőt, kitartást kivánunk a derék ifju lelkésznek s áldást munkája után. Bizunk abban, hogy a hivek és a belsőemberek rövidesen nekilenditik az egyházközségi életet.

Bácsi Mária irja 1926. dec. 8-iki kelettel, hogy Budapesten egy angolul beszélő társaság (club) alakult s igy azok is találkozhatnak, akik Londonban a Channing house schoolban tanultak és az intézetükkel az összeköttetést fenntarthatják. A véndiákok intézményének megerősödésével kapcsolatban e hir közlése alkalmával emlékeztetjük Teol. Akad. volt növendékeit anya-intézetük iránt való kedves kötelességük fennállására.

A székelykereszturi főgimnázium barátai, kik szivesek voltak megajánlásokat tenni, kegyeskedjenek igéretüket beváltani.

Alapitvány. Benedek József felső és neje Albert Juliánna 1916 év. julius hó 23-án Galiciában, 24 éves korában hősi halált halt József nevü feledhetetlenül jó fiuk emlékére „Kepe harang torony-alap“ cimen 10.000 leu, azaz tizezer leut adományoztak 1926. december 31-én a homoródujfalvi unitárius egyházközségnek. Ezen nemes adomány által a drága gyermek emléke megörökittetett az idők végéig, a szülők nemes gondolkodása pedig megnyerte számukra jó anyaszentegyházunk háláját. Nevük fel lesz jegyezve egyházunk nagy jótevőinek nevei mellé. Isten áldása legyen az alapitókon, nemes példájuk inditson másokat is hasonló cselekedetre.

Brassai életrajzára az előfizetési összeget (250 leu) február folyamán be kell küldeni az E. K. Tanács irodájába. A könyv márciusban megjelenik s akkor csak bolti áron lesz kapható.

A torozás régi szokás, de épp olyan rossz, mint sok más. A szokás az embert rabbá teszi, de mert megszokta elhiszi, hogy annál jobbat, szebbet nem is lehet kigondolni. Hogy a torozás jó volna, azt elmondja az, aki szeret potyára enni, inni, de hogy szép volna azt csak a mult karácsony körül bizonyitották be egyik nagy egyházközségünkben. Meghalt egy középkoru férfi. El is temették s azután összegyültek a torba. Ettek, ittak, vigak lettek, mert elitták az eszüket és bekövetkezett az, ami a torozás krónikájában is ritka: az eltemetett férfi édes testvére ittas állapotában elkezdett énekelni s a halottas házból korcsma lett. Hála Istennek, voltak tiszteségesebb emberek is, akik megbotránkoztak és elhatározták, hogy megteremtik a temetkezési szövetkezetet.

Nyugdijkiutalások. Özv. Deák Miklósné részére 1926. szept. 1-től és özv. Fazakas Lajosné részére 1926. dec. 1-től egyenként évi 10.260 leu nyugdij és egyszersmindenkorra 3420—3420 leu temetési járulék utaltatott ki havi előleges részletekben.

„Minerva“ nyomdai és irodalmi müintézet adományozott 23 drb. elsőbbségi kötvényt 23,000 leu és 50 drb. részvényt à 110 leu 5500 leu, összesen 28,500 leu értékben alapitványként az Unitárius Egyház Nyugdijintézetének. Hálás köszönettel jegyezzük fel és adjuk tudtul kedves olvasóinknak.

Csulak Károly talmácsi állomásfőnök, a fogaras-nagyszebeni unitárius egyházközség szórvány-gondnoka január hó 21-én élete derekán elhunyt. Temetése január hó 23-án délután volt Talmácson, hová rengeteg tisztelője, barátja és kollégája sereglett egybe s kisérte nagy részvéttel utolsó utjára. Az elhunytat hitvestársa és hat kis árvája mellett kiterjedt rokonsága gyászolja. Isten nyugtassa a buzgó egyháztagot és segitse meg támasz nélkül maradt özvegyét, árváit.

Nyugtázás. Az egylet pénztárába 1926. dec. 1-től 1927. jan. 18-ig tagsági és előfizetői dijat fizettek: Keresztély Lajos, Dr. Pálffy Ferenc Kolozsvár; Unitárius Nőkszövetsége, Fülöp Domokos, Mester István Székelymuzsna; Kálmán Mihály Nagyszeben; Galamb Mihály Sepsiszentkirály; Jánosfalvi D. F. Nőegylet, Séra Károlyné Székelykeresztur; Bálint József, Dobos József, Dániel Gábor Székelykál; Özv. Fazakas Ferencné Fiátfalva; Barabás Lajos, Lőrinczy István, Kendi István, Özv. Bartók Endréné, Dr. Szolga Ferenc, Özv. Dankuly Mózesné Székelykeresztur; Fekete József, Adorjáni Istvánné Kisadorján 1926-ra. Kibédi Pálné Székelykeresztur, Özv. Pálffy Jánosné Csegez 1925-re. Id. Lázár Miklós, Vernes József huszár, Torockó, Bartha László H. Kőhalom, Brusz Gyuláné, Ürmösi Kálmán Kolozsvár; Kelemen Árpád Székelykál, Pásztorné Rostás Róza Torda, Ébert András Székelyudvarhely, Ilescu Stefan Bárlad. Unitárius Egyházközség, Máthé E. Ferenc, Özv. Tarcsafalvi Albertné Dávid Ferenc Egylet, Felcser Lukácsné, Vargyas; Kiss Dénes Kökös, Ekárt Andor Csehétfalva, ifj. Zalányi Sámuel, Adorján Géza Torda; Tamás Jánosné Morosvásárhely, Agh Ferenc, Weress László Kolozsvár; Boros Mózes Jobbágyfalva, Gyarmathy Dénes Székelykeresztur, Kálmán Mózes Fiátfalva, Ütő Gábor, Szabó László, Gyöngyösi Géza, Ifj. Hosszu Ferenc, Vaska Mózes, Id. Bedő Lajos, Mihály András, Ifj. Kiss Lajos, Ifj. Bedő Lajos, Gyöngyösi Béla, Ütő Sándor, Gyöngyösi Sándor, Mihály József, Kiss András Kálnok; Szabó Imréné Zalán 1927-re. Kádár Lajos Abásfalva; Szabó Mózesné Székelymuzsna; Unitárius Egyházközség H.-jánosfalva, Dr. Elekes Dénes, Pap Mózes Székelykeresztur, Herman Józsefné Homoródalmás; Solymosi István Erzsébetváros 1924—1926-ra. Unitárius Egyházközség Székelymuzsna 1927—1928-ra, Boros János, Fodor György Nagyszeben; Osváth Árpád, Dr. Gombos János, Dr. Gombos Jánosné, Demeter Domokos, Keul Györgyné, Fodor Domokosné Székelykeresztur; Özv. Székely Mózesné Felsőrákos, Borbély Miklós, Fodor Károly, Deák Ferenc Torda; Lőrincz Lajos Korond 1925—1926-ra. Unitárius Egyházközség Csehétfalva; Sófalvi Jánosné, Szakács Miklósné, Pável Ferencné Székelykeresztur 1924—1925-re. Pap Miklós Lupsa 1926—1927-re. Dr. Fazakas Miklósné Székelykeresztur 1925—1928-ra. Kertész István Dicsőszentmárton 1924—1927-re.

Alapitói dijat fizettek: Rutkowszky Robertné, Vass Domokos Kolozsvár

Czupor András Borrév; Unitárius Egyházközség Magyarsáros; Ferencz József püspök Kolozsvár; Orbók Gyula Darlac; Vargyasi Fogyasztási Szövetkezet 500—500 L., Székely Albert Zsibó 150 L.; Lászlóczky Ilus Kolozsvár 100 L.; özv. Györke Lajosné Kolozsvár 160 L. *Gálfi Lőrinc*

Kolozsvár, 1927 január 18-án. pénztárnok.

Az erdélyi Méhészegyesület diszközgyülés keretében ünnepelte meg január hó 30-án br. Jósika Gábor őméltóságának, mint elnökének 30 éves jubileumát. Lélekemelő és magasztos volt e kulturünnepély. A számtalan irásban küldött üdvözlések között ott volt a főt. püspök uré is, az Unitárius Teol. Akad. üdvözletét dr. Kiss Elek dékán, a Minerva biztositó-társaságét pedig dr. Mikó Lőrinc titkárunk mondta el. Isten e kulturintézményt és diszes elnökét sokáig éltesse!

Irodalom.

Dr. Gönczy Lajos a kolozsvári ref. theologia tanára előfizetést hirdet a 15 esztendei igehirdetői müködése alatt elmondott beszédeinek egy részét felölelő kb. 12 ivnyi terjedelmü müre.

Erre *„Az Isten hatalmas keze alatt“* cimen kiadandó értékes könyvre hivjuk fel olvasóink figyelmét, mely a husvéti könyvpiacon fog megjelenni s amelynek előfizetési ára portómentes küldéssel 120 leu lesz. Megrendelhető a Szerzőnél Kolozsvárt Ref. theologia; Magyarországon Studium könyvkereskedő cégné; Budapesten Muzeum-körut 21 sz., vagy Berecky Albert ref. lelkész urnál Tahitótfalu; Cseh-Szlovákiában a Kultura könyvkereskedő cégnél Losoncon és Jugoszláviában Benkő Sándor ref. lelkész urnál Zomborban.

Musnai László: János evangeliumának és leveleinek magyarázata. Ára 120 leu, 152 oldal. Kapható: Kolozsvár, Király-u. 51.

Dr. Patay Pál: Végvezekényi Baldácsy Antal báró élete és a Baldácsy-alapitvány félszázados története 1876—1926.

Addig is, amig e nagy alapitóval foglalkozhatnánk, örömmel jelentjük, hogy nagy lelki örömmel olvastuk e könyvet, mely egy érdekes kultur-történetet tár elénk s megmagyarázza, hogy a katholikus főur hogyan tett protestáns tőkedelmi alapitványt. Az alapitó levél aláirói közül ma csak főt. Ferencz József püspök úr él.

Szerkesztői üzenet: Lelkészatyánkfiainak szives figyelmébe ajáljuk az 1926. évi Közlöny utolsó számát, ahol a Nép barátjáról bőven van szó, s ahol jelezve volt előre, hogy e terjedelmes füzet ára csekély 4 (négy) leu. Szépen kérünk egy kis missziót a füzetek elhelyezésében és pedig lehetőleg azoknál, akik a Közlönyt nem olvashatják.

Szerkesztik: Dr. Kiss Elek, Pap Domokos, Pálffi Márton, Dr. Varga Béla.

Előfizetési ár: Egész évre 60 L. Magyarországra 90 L. Egyes szám ára 8 L. Akik a 60 L.-t egy összegben előre befizetik, a Dávid Ferenc-Egylet rendes tagjainak tekintetnek. Örökös alapitódij 500 L. Minden pénz **Gálfi Lőrinc** egyleti pénztároshoz küldendő.

Nyomatott „Corvin“-könyvnyomdában Cluj-Kolozsvár, Str. Iorga (volt Jókai-utca) 17 sz.